

Секція А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями)	
УДК 017:796:004.9:378.147	
Дата першого надходження статті до видання	2026-02-15
Дата прийняття статті до друку після рецензування	2026-02-15
Дата публікації/оприлюднення	2026-03-15

Формування цифрової компетентності фахових молодших бакалаврів з фізичної культури і спорту: основні поняття та категорії дослідження

Хвещук Захар Миколайович

аспірант кафедри педагогіки та інноваційної освіти,
Національний університет «Львівська політехніка», Львів, Україна

e-mail: zakhar.m.khveshchuk@lpnu.ua
<https://orcid.org/0009-0008-8809-3956>

Анотація. У статті розглянуто проблему формування цифрової компетентності фахових молодших бакалаврів з фізичної культури і спорту у контексті сучасних освітніх трансформацій. Актуальність дослідження зумовлена інтенсивним розвитком цифрових технологій, їхнім впливом на соціальну, економічну, культурну та освітню сфери, а також необхідністю підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно діяти в умовах суспільства знань. Аналіз джерельної бази засвідчив, що питання формування інформаційної, інформаційно-комунікаційної та цифрової компетентності є предметом широких наукових дискусій, що відображено у дисертаційних дослідженнях останніх десятиліть. У статті здійснено порівняльний аналіз термінів «інформаційна компетентність», «інформаційно-комунікаційна компетентність» та «цифрова компетентність», які мають спільну прагматичну спрямованість, але відрізняються за змістом і функціональним наповненням. Інформаційна компетентність визначається як здатність здійснювати пошук, критичне оцінювання та синтез інформації з різних джерел; інформаційно-комунікаційна компетентність акцентує на соціально-комунікативній складовій та взаємодії у професійному середовищі; цифрова компетентність охоплює ширший спектр умінь, пов'язаних із використанням цифрових ресурсів, технологій та інструментів у навчанні, комунікації та професійній діяльності. Результати дослідження підтверджують, що формування цифрової компетентності є перманентним процесом, який потребує системного оновлення знань, умінь і навичок у межах формального, неформального та інформального навчання. Особливу увагу приділено підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту, для яких цифрова компетентність виступає інтегративною характеристикою професійної компетентності, що забезпечує їхню готовність до педагогічної, тренерської, оздоровчої та організаційної діяльності. У статті обґрунтовано, що цифрова компетентність є складовою професійної компетентності фахових молодших бакалаврів з фізичної культури і спорту, а її формування має здійснюватися на основі інтеграції знань, практичних умінь, цінностей та соціальної відповідальності, що відповідає сучасним викликам цифрового суспільства та потребам ринку праці.

Ключові слова: цифрова компетентність, інформаційна компетентність, інформаційно-комунікаційна компетентність, фахова передвища освіта, фізична культура і спорт, професійна підготовка, цифрові технології, фаховий молодший бакалавр з фізичної культури і спорту

The Formation of Digital Competence of Professional Junior Bachelors in Physical Culture and Sports: Key Research Concepts and Categories

Khveshchuk Zakhar

PhD student

of the Department of Pedagogy and Innovative Education,
Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine

e-mail: zakhar.m.khveshchuk@lpnu.ua

<https://orcid.org/0009-0008-8809-3956>

Abstract. The article addresses the problem of developing digital competence among professional junior bachelors in Physical Culture and Sports within the context of contemporary educational transformations. The relevance of the study is determined by the rapid advancement of digital technologies, their impact on social, economic, cultural, and educational spheres, as well as the necessity of preparing competitive specialists capable of acting effectively in the knowledge society. The analysis of the research base demonstrates that the issues of forming information, information and communication, and digital competence have become the subject of extensive scholarly debate, reflected in numerous dissertations of recent decades. The article provides a comparative analysis of the terms information competence, information and communication competence, and digital competence, which share a pragmatic orientation but differ in content and functional scope. Information competence is defined as the ability to search, critically evaluate, and synthesize information from diverse sources; information and communication competence emphasizes the socio-communicative dimension and professional interaction; digital competence encompasses a broader range of skills related to the use of digital resources, technologies, and tools in learning, communication, and professional activity. The findings confirm that the development of digital competence is a continuous process requiring systematic renewal of knowledge, skills, and abilities within formal, non-formal, and informal learning. Particular attention is devoted to the training of future specialists in Physical Culture and Sports, for whom digital competence functions as an integrative characteristic of professional competence, ensuring readiness for pedagogical, coaching, recreational, and organizational activities. The article substantiates that digital competence constitutes a core component of the professional competence of junior bachelors in Physical Culture and Sports, and its formation should be based on the integration of knowledge, practical skills, values, and social responsibility, aligning with the challenges of the digital society and the demands of the labor market.

Keywords: digital competence, information competence, information and communication competence, professional pre-higher education, physical culture and sports, professional training, digital technologies, professional junior bachelor in Physical Culture and Sports.

Вступ

Актуальність проблеми. На початку 21 століття розвиток суспільства характеризується інтенсивним використанням цифрових технологій та їхнім впливом на усі, без винятку, аспекти життєдіяльності людини. Соціальна, культурна, економічна, наукова сфери трансформуються під впливом масштабної цифровізації, швидкого поширення інформації за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що дозволяє задовольнити інтереси індивідуумів, запити і потреби суспільства, реалізувати права і свободи громадян тощо. Такі ж трансформації

спостерігаються й в освітній сфері, основним завданням якої є підготовка молоді до повноцінної життєдіяльності у суспільстві та її становлення як висококонкурентних фахівців, здатних розв'язувати складні професійні завдання в умовах швидкоплинних змін. Відтак, уряди розвинутих країн світу серед основних пріоритетів розвитку держави визначають формування та розвиток цифрової компетентності громадян, що дозволяє адаптуватися до сучасних умов життєдіяльності людини, нових технологічних тенденцій, відстоювати власні права та свободи, усвідомлювати специфіку розвитку цифрових платформ та їх використання тощо [21].

Особлива увага приділяється питанню готовності громадян використовувати штучний інтелект. Адже, «швидкі ітерації та поширення штучного інтелекту у всіх сферах життя та секторах створюють нові виклики, пов'язані з природою машинного інтелекту, збором і використанням персональних даних, роллю людини та машин у процесі прийняття рішень, а також впливом штучного інтелекту на соціальну та екологічну сталість. Важливо, щоб освітні системи готували здобувачів не лише до володіння знаннями та навичками використання штучного інтелекту, але й до розуміння потенційного впливу технологій на суспільство та довкілля загалом. З огляду на трансформаційний потенціал штучного інтелекту для спільнот, критично необхідно сформувати у здобувачів цінності, знання та навички, потрібні для ефективного використання та активного співтворення штучного інтелекту» [22, с. 12].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз джерельної бази дослідження засвідчує, що використання сучасних цифрових інструментів та ресурсів у сфері освіти, а також формування відповідної системи знань, умінь і навичок для їх ефективного застосування, є предметом активних наукових дискусій серед представників різних педагогічних спеціальностей. Вони спрямовують власні наукові пошуки на дослідження багатограних аспектів означеної проблематики. Значну частину опрацьованих джерел становлять дисертаційні роботи, захищені у XXI столітті, серед яких особливе місце займають дослідження, присвячені формуванню інформаційно-комунікаційної компетентності [1], інформаційної компетентності, грамотності та культури [9], цифрової компетентності й цифрової культури [2] тощо.

Варто підкреслити, що зазначені дисертаційні роботи репрезентують результати досліджень особливостей формування компетентностей, пов'язаних із використанням інформаційно-комунікаційних технологій, цифрових інструментів та ресурсів, і належать до різних галузей знань та спеціальностей, серед яких «Право», «Загальна психологія та історія психології», «Теорія та історія соціальних комунікацій», «Інформаційна, бібліотечна, архівна справа», «Дошкільна педагогіка», «Теорія навчання», «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті», «Теорія і методика професійної освіти» тощо.

У наукових студіях акцент робиться на вивченні специфіки формування інформаційно-комунікаційної, інформаційної та цифрової компетентності, грамотності й культури у процесі підготовки фахівців для різних галузей економіки та соціальної сфери суспільства на рівні професійної, фахової передвищої та вищої освіти. Йдеться про робітників будівельної галузі, спеціалістів автомобільного транспорту, представників соціономічних спеціальностей, учителів технологій, інформатики та початкових класів, вихователів дошкільних закладів, науково-педагогічних працівників гуманітарних дисциплін, співробітників організаційно-навчальних підрозділів закладів вищої освіти, а також фахівців економічного профілю (економістів, менеджерів, маркетологів), перекладачів, інженерів, дизайнерів інтер'єру тощо.

Окремої уваги заслуговують дисертаційні дослідження, присвячені аналізу професійної підготовки здобувачів у закладах фахової передвищої освіти, зокрема щодо формування інформаційно-комунікаційної компетентності студентів технічних коледжів [15] та цифрової культури здобувачів педагогічних коледжів [12]. Водночас

окремі наукові розвідки висвітлюють підготовку фахівців з фізичного виховання і спорту крізь призму формування інформаційно-комунікаційної компетентності [5] та інформаційно-цифрової культури [11].

Мета статті. Метою статті є визначення сутності та характеристика основних понять і категорій дослідження, присвяченого проблемі формування цифрової компетентності фахових молодших бакалаврів з фізичної культури і спорту.

Результати дослідження

Результати проведеної науково-пошукової роботи демонструють, що протягом перших двох десятиліть ХХІ століття предметом активних дискусій серед теоретиків і практиків стала проблема оволодіння сучасною людиною та фахівцем комплексом знань, умінь і навичок, необхідних для їхнього повноцінного функціонування в умовах суспільства знань, яке характеризується широким застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій. «Стрімкий розвиток і поширення нових інформаційно-комунікаційних технологій несе з собою кардинальні зміни в інформаційній сфері на глобальному рівні. Їх революційний вплив стосується державних структур та інститутів громадянського суспільства, економічної і соціальної сфер, науки й освіти, культури і способу життя людей» [1, с. 167].

У сучасних наукових дискусіях акцент робиться на безпосередньому взаємозв'язку між ефективністю професійної підготовки та забезпеченням сталого розвитку не лише економіки, а й суспільства загалом, фундаментом якого виступають технологічні інновації [14; 18]. У цьому контексті формування цифрової компетентності розглядається не лише як складова професійної компетентності сучасного фахівця, але й як важливий чинник соціально-економічних трансформацій, характерних для суспільства знань.

Паралельно з актуалізацією проблеми формування цифрової компетентності постає завдання визначення та уточнення термінологічного поля у цій сфері. Задля цього науковці спрямовують свої зусилля на використання результатів емпіричних досліджень, що дозволяють обґрунтувати сутність цифрової компетентності, усвідомити особливості засвоєння відповідних умінь і навичок, а також простежити процес формування цінностей і ставлень. При цьому враховуються пріоритети суспільства знань, його очікування та запити, потреби ринку праці, розвиток якого тісно пов'язаний із швидкими технологічними змінами.

У наукових публікаціях нині широко застосовується низка термінів і категорій, серед яких «інформаційна компетентність», «інформаційно-комунікаційна компетентність», «цифрова компетентність» тощо, які нерідко трактуються як поняття одного синонімічного ряду. Така багатоваріантність термінології зумовлена динамічним розвитком сучасних технологій та зростаючими вимогами до знань, умінь і навичок, необхідних для їх ефективного використання. Відтак у межах нашого дослідження доцільним є звернення до джерельної бази та здійснення аналізу основних категорій, термінів і понять, що використовуються у дисертаційних роботах. Це сприятиме чіткому окресленню авторської позиції та бачення шляхів розв'язання проблеми формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту, підготовка яких здійснюється в умовах фахової передвищої освіти.

Передусім варто наголосити, що між поняттями «інформаційна компетентність», «інформаційно-комунікаційна компетентність» та «цифрова компетентність» існує тісний взаємозв'язок, водночас вони характеризуються наявністю суттєвих відмінностей. Так, Л. Матохнюк тлумачить поняття «інформаційна компетентність» як «складне індивідуально-психологічне утворення, що сформоване на основі об'єднання теоретичних знань, практичних умінь і певного набору особистісних якостей» [13, с. 87].

Г. Плахотнюк розглядає інформаційну компетентність як складник професійної компетентності. Авторка доводить, що «інформаційна компетентність охоплює професійні знання, вміння і навички, досвід роботи в певній галузі виробництва, вміння систематично підвищувати свою кваліфікацію, самостійно набувати знання, застосовувати раціональні прийоми пошуку, систематизації, відбору, аналізу, узагальнення та використання інформації соціально-комунікативні й індивідуальні здібності особистості, що забезпечують самостійність у здійсненні професійної діяльності» [16, с. 44]. Т. Остапчук пише, що «інформаційна компетентність майбутнього інженера вищого військового закладу освіти» – це інтегративна якість особистості, пов'язана із здатністю здійснювати складні поліфункціональні та поліпредметні види інформаційної діяльності, ефективно вирішувати невизначені проблеми й досягати результатів у професійній діяльності на основі застосування поліфункціональних інформатичних знань, умінь та навичок, сформованих в інформаційно-освітньому середовищі вищого військового закладу освіти» [14, с. 23]. Інформаційна компетентність визначається як здатність здійснювати пошук, критичне оцінювання, аналіз та синтез постійно зростаючих масивів інформації з використанням різноманітних джерел, що забезпечує можливість її подальшого застосування у особистій, освітній та професійній діяльності. На думку В. Березан, інформаційно-комунікаційну компетентність слід трактувати «у широкому сенсі ... як здатність до обміну інформаційними соціально значущими повідомленнями у змішаних середовищах безпосереднього контакту, віртуальної реальності; у вузькому трактуванні як здатність до обміну соціально значущими повідомленнями за допомогою цифрових технологій» [1, с. 177]. Таким чином, на відміну від поняття «інформаційна компетентність», термін «інформаційно-комунікаційна компетентність» охоплює не лише знання, вміння, навички, професійні цінності та ставлення, необхідні для роботи з інформацією, а й здатність застосовувати її у процесі комунікації та взаємодії з іншими як у повсякденному житті, так і в професійному середовищі.

У підґрунті такого розуміння інформаційно-комунікаційної компетентності лежить усвідомлення соціальної значущості професійної діяльності фахівця у системі «людина – людина». Це передбачає організацію співпраці, командної роботи, що неможливо реалізувати без ефективної комунікації, вміння презентувати ідеї та погляди, аргументувати власну позицію, переконувати співрозмовника, вести діалог і дискусію, а також приймати спільні виважені рішення.

Визначення сутності поняття «цифрова компетентність» доцільно розпочати з констатації того факту, що її формування та застосування перебувають у полі уваги міжнародних організацій. У їхніх програмних документах акцент робиться на процесі розвитку цифрової компетентності, який реалізується в умовах цифрових освітніх екосистем, що складаються з трьох ключових компонентів. До таких компонентів належать цифрові інструменти, призначені для управління освітньою системою та окремими інституціями; цифрові засоби, якими користуються здобувачі освіти у процесі навчання; а також інструменти, що застосовуються педагогами для організації викладання, навчання та оцінювання результативності освітньої діяльності. Окремим компонентом є люди, «які роблять ці інструменти живими та змістовними» [20, с. 15]. У наукових джерелах підкреслюється важливість використання саме тих цифрових інструментів та ресурсів, які можуть бути застосовані максимально ефективно. Це, у свою чергу, зумовлює необхідність належної професійної підготовки педагогів та системного підвищення рівня їхньої цифрової компетентності [15].

А. Ferrari визначає цифрову компетентність як «сукупність знань, навичок, ставлень, здібностей, стратегій та усвідомлення, необхідних під час використання інформаційно-комунікаційних технологій та цифрових медіа для виконання завдань; вирішення проблем; спілкування; управління інформацією; співпраці; створення та

обміну контентом; а також ефективного, результативного, належного, критичного, творчого, автономного, гнучкого, етично-рефлексивного нарощування знань для роботи, дозвілля, участі, навчання та соціалізації» [19, с. 30]. С. Василенко наголошує на необхідності розглядати цифрову компетентність викладача як «складову загальної професійної компетентності, що є динамічною здатністю ефективно використовувати цифрові інструменти в освітньому процесі з метою підтримки навчання здобувачів протягом життя, адаптації до сучасних викликів цифрового суспільства та інтеграції в європейський освітній простір» [3, с. 46].

Враховуючи стрімкий розвиток цифрових інструментів та процеси цифровізації усіх сфер життєдіяльності суспільства, включно з професійним середовищем, постає потреба в опануванні комплексом знань, умінь і навичок, а також у формуванні цінностей і ставлень, необхідних для ефективного застосування сучасних цифрових технологій, ресурсів та інструментів. Користувач, який володіє сформованою цифровою компетентністю, має демонструвати здатність до критичного осмислення використання цифрових ресурсів, грамотного, безпечного та впевненого застосування цифрових технологій і інструментів для всебічного особистісного та професійного розвитку, реалізації власного потенціалу та забезпечення успішної інтеграції у цифрове суспільство.

Аналіз сутності зазначених термінів дає підстави стверджувати, що їх некоректне використання зумовлене насамперед тим, що всі вони позначають діяльність, пов'язану з пошуком та опрацюванням інформації, яка розглядається як один із ключових ресурсів сучасного суспільства та економіки знань у регіональному, національному й глобальному вимірах. Робота з інформацією потребує застосування навичок критичного й аналітичного мислення, необхідних для подолання викликів і труднощів як у повсякденному житті, так і у професійній сфері. Йдеться про проблеми, пов'язані з маніпуляціями, недостовірністю даних, поширенням дезінформації та поверховим використанням знань, що вимагає від фахівця здатності до глибокого осмислення та відповідального ставлення до інформаційних процесів.

Для термінів «інформаційна компетентність», «інформаційно-комунікаційна компетентність» та «цифрова компетентність» спільною рисою є їхня прагматична спрямованість, адже вони охоплюють не лише комплекс відповідних знань, а й уміння застосовувати їх на практиці з метою розв'язання завдань у різних контекстах — особистісному, професійному, соціальному, економічному, культурному, політичному тощо. Важливою характеристикою є також те, що формування зазначених компетентностей має перманентний характер, що зумовлено інтенсивним і динамічним розвитком сучасних технологій та їх постійним оновленням. Саме цей розвиток цифрових технологій потребує поглиблення й розширення знань, удосконалення умінь і навичок у межах формального, неформального та інформального навчання на основі принципу неперервності.

Щодо відмінностей, то інформаційна компетентність постає як базова основа, на якій ґрунтуються різні види діяльності сучасної людини, що користується як цифровими, так і друкованими джерелами. Інформаційно-комунікаційна компетентність вирізняється акцентом на соціально-комунікативній складовій, пов'язаній з отриманням та передачею інформації у форматі міжособистісної та професійної взаємодії, співпраці й комунікації. Цифрова компетентність, своєю чергою, є ширшим поняттям, яке охоплює здатність працювати з інформацією, використовувати сучасні технології для комунікації та співпраці, а також безпечно й ефективно застосовувати різноманітні компоненти цифрового середовища — цифрові ресурси, технології та інструменти.

Доцільно звернутися до напрацювань науковців, які досліджують сутність та специфіку поняття «професійна підготовка». Передусім слід зазначити, що у наукових

дискусіях вона обґрунтовується як цілісна система, побудована «на основі органічної єдності загального, особливого й індивідуального» [8, с. 17]. Такий підхід передбачає врахування особистісних характеристик здобувача освіти, вимог, задекларованих у стандартах фахової передвищої освіти, рівня загальної культури та суспільних запитів. Основним завданням професійної підготовки є забезпечення готовності сучасного фахівця до виконання професійних функцій. Цю позицію підтверджує дослідження М. Данилевич, де зазначається, що «професійна підготовка є системою навчання або процесом отримання майбутнім фахівцем спеціальних знань, умінь та навичок, особистісно-професійних якостей, що забезпечують можливість успішної роботи з певної професії» [7, с. 80].

Професійна підготовка, що реалізується закладами фахової передвищої освіти, спрямована на підготовку фахівця, здатного «вирішувати типові спеціалізовані задачі в окремій галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів відповідних наук та може характеризуватися певною невизначеністю умов»; нести «відповідальність за результати своєї діяльності; здійснення контролю інших осіб у визначених ситуаціях» [4]. Тобто, в законодавстві наголошується на сформованості професійної компетентності фахівця, у нашому дослідженні – фахового молодшого бакалавра з фізичної культури і спорту, що дозволить йому у повному обсязі виконувати функції у професійному середовищі.

Розгляд терміну «майбутній фахівець з фізичної культури і спорту» слід розпочати з трактування поняття «фізична культура». Не має сумніву у тому, що фізичну культуру слід розглядати як «частину загальної культури, сукупність спеціальних духовних і матеріальних цінностей, способів їх виробництва та використання з метою оздоровлення людей і розвитку їхніх фізичних здатностей» [10, с. 10]. Як зазначено в Законі України «Про фахову передвищу освіту», «фаховий молодший бакалавр – це освітньо-професійний ступінь, що здобувається на рівні фахової передвищої освіти і присуджується закладом освіти у результаті успішного виконання здобувачем фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми» [4]. У цьому ж Законі наголошується, що «фахова передвища спортивна освіта передбачає засвоєння освітньо-професійної програми з відповідного виду спорту з метою набуття комплексу професійних компетентностей у сфері фізичної культури і спорту, формування та розвитку індивідуальних здібностей особи, поглибленого оволодіння спеціалізацією в обраному виді спорту та здобувається на основі початкової спортивної та базової середньої освіти з одночасним здобуттям профільної середньої освіти або на основі профільної середньої освіти» [4]. За Г. Цигурою, «майбутній фахівець з фізичної культури і спорту – це вчитель і тренер, це наставник, який не тільки сприяє фізичному розвитку та збереженню здоров'я вихованців; у сучасному світі він покликаний формувати свідому особистість з широким світоглядом і здатністю до критичного мислення» [17, с. 87].

Спираючись на опрацьовані джерела, оперуватимемо поняттям «майбутній фахівець з фізичної культури і спорту», під яким розуміємо здобувача освіти, який навчається за освітньо-професійною програмою у системі фахової передвищої освіти, що спрямована на підготовку кваліфікованого спеціаліста у сфері фізичної культури і спорту, поєднує теоретичну та практичну складову, а її результатом є сформована професійна компетентність, достатня для виконання функцій учителя, тренера, наставника й організатора оздоровчої, рекреаційної та спортивно масової діяльності. В основу професійної підготовки майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту покладено ціннісні орієнтири фізичної культури як складової загальної культури суспільства, соціальні та суспільні завдання фізичної культури і спорту, специфіка професійного середовища тощо.

У сучасних наукових публікаціях [6] підкреслюється, що в межах компетентнісної парадигми освіти професійна підготовка майбутнього фахівця з фізичної культури і

спорту спрямована на формування його професійної компетентності. Реалізація цього процесу ґрунтується на комплексному поєднанні теоретичних засад професійної підготовки, науково обґрунтованих методологічних підходів у галузі професійної освіти, фізичної культури і спорту, положень нормативно-правових документів у сфері фахової передвищої освіти, а також вимог професійного середовища та ринку праці. Структура професійної компетентності охоплює загальні та спеціальні компетентності, сформованість яких засвідчує готовність майбутнього фахівця до здійснення педагогічної, методичної, організаційної, спортивної, навчально-тренувальної, дозвіллево-рекреаційної та оздоровчо-профілактичної діяльності.

Висновки

На основі поданих визначень ключових категорій, термінів і понять нашого дослідження висновуємо, що цифрову компетентність майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту розглядатимемо як складову професійної компетентності фахового молодшого бакалавра з фізичної культури і спорту, що є здатністю особистості і фахівця використовувати знання, уміння і навички, професійні цінності і ставлення для впевненого, безпечного і відповідального використання потенціалу цифрового середовища для особистого навчання, професійної діяльності, повсякденної життєдіяльності у суспільстві знань з метою налагодження спілкування та співпраці з іншими, використання цифрового контенту, цифрових технологій та інструментів з урахуванням принципів академічної доброчесності, професійної етики та права інтелектуальної власності.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з аргументацією сутності та розробкою структурної композиції цифрової компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту з виокремленням та характеристикою її компонентів.

Список використаних джерел

1. Березан, В. І. (2020). *Дидактична система формування інформаційно-комунікаційної компетентності студентів соціономічних спеціальностей*. (Дисертація д-ра пед. наук: спеціальність 13.00.09 Теорія навчання). Полтава: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка.
2. Бубняк, Ю. Р. (2026). *Підготовка фахових молодших бакалаврів з автомобільного транспорту засобами цифрових технологій*. (Дисертація д-ра філос.: спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка.
3. Василенко, С. В. (2025). *Методика розвитку цифрової компетентності викладачів університетів в умовах євроінтеграції*. (Дисертація д-ра пед. наук: спеціальність 13.00.10 Інформаційно-комунікаційні технології в освіті). Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка.
4. Верховна рада України. (2019). *Закон України «Про фахову передвищу освіту»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
5. Володько, І. В. (2016). *Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту*. (Дисертація к. пед. наук: спеціальність 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти). Київ: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.
6. Гулько, Т., & Рибалко, Л. (2023). Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичної культури та спорту в умовах воєнного стану в Україні. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*, 2(10), 20-27.

7. Данилевич, М. В. (2018). *Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності*. (Дисертація д-ра пед. наук: спеціальність 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти). Львів-Київ: Львівський державний університет фізичної культури; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.
8. Забіяко, Ю. (2013). Професійна підготовка фахівців фізичної культури та спорту. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*, 2(22), 16-19.
9. Корінська, О. О. (2025). *Формування інформаційної культури майбутніх перекладачів у процесі фахової підготовки в університетах*. (Дисертація д-ра філос.: спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки). Полтава: Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».
10. Круцевич, Т. Ю. (ред.). (2008). *Теорія і методика фізичного виховання: підручник, Т. 2*. Київ: Олімпійська література.
11. Лазоренко, С. А. (2021). *Теорія і практика формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в умовах змішаного навчання*. (Дисертація д-ра пед. наук: спеціальність 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти). Суми-Слов'янськ: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка; Державний вищий навчальний заклад «Донбаський державний педагогічний університет».
12. Листопад, Н. Л. (2024). *Педагогічні умови формування цифрової культури студентів педагогічних коледжів*. (Дисертація к. пед. наук: спеціальність 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти). Одеса: Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».
13. Матохнюк Л. О. (2019). *Психологія інформаційної компетентності особистості (генеза онтологічного розвитку)*. (Дисертація д-ра псих. наук: спеціальність 19.00.01 Загальна психологія, історія психології). Одеса: Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».
14. Остапчук, Т. С. (2020). *Формування інформаційної компетентності майбутніх інженерів у вищих військових навчальних закладах*. (Дисертація к. пед. наук: спеціальність 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти). Київ-Переяслав: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».
15. Пахомова, С. В. (2014). *Формування інформаційно-комунікаційної компетентності студентів технічного коледжу*. (Дисертація к. пед. наук: спеціальність 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти). Київ: Інститут вищої освіти НАПН України.
16. Плахотнюк, Г. М. (2018). *Формування інформаційної компетентності майбутніх перекладачів у фаховій підготовці*. (Дисертація к. пед. наук: спеціальність 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти). Вінниця: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського.
17. Цигура, Г. О. (2025). *Теоретичні й методичні засади формування готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до освітньої діяльності для сталого розвитку*. (Дисертація д-ра пед. наук: спеціальність 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти). Чернігів: Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.
18. Яремака, Н. С. (2016). *Формування інформаційної компетентності майбутніх менеджерів індустрії дозвілля у процесі професійної підготовки*. (Дисертація к. пед. наук: спеціальність 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти). Полтава: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка.

19. Ferrari, A. (2012). *Digital competence in practice: An analysis of frameworks*. European Commission: Joint Research Centre.
20. OECD. (2023). *OECD Digital Education Outlook 2023: Towards an Effective Digital Education Ecosystem*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/c74f03de-en>
21. UNESCO. (2022). *Artificial Intelligence and Digital Transformation. Competencies for Civil Servants*. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000383325/PDF/383325eng.pdf.multi>
22. UNESCO. (2024). *AI competency framework for students*. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000391105>

References

1. Berezan, V. I. (2020). *Dydaktychna systema formuvannia informatsiino-komunikatsiinoi kompetentnosti studentiv sotsionomichnykh spetsialnostei* [Didactic system of forming information and communication competence of students of socionomic specialties] (Doctoral dissertation, Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko). Poltava. [in Ukrainian]
2. Bubniak, Yu. R. (2026). *Pidhotovka fakhovykh molodshykh bakalavriv z avtomobilnoho transportu zasobamy tsyfrovyykh tekhnolohii* [Training of professional junior bachelors in automobile transport by means of digital technologies] (Doctoral dissertation, Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk). Ternopil. [in Ukrainian]
3. Vasylenko, S. V. (2025). *Metodyka rozvytku tsyfrovoy kompetentnosti vykladachiv universytetiv v umovakh yevrointehratsii* [Methodology of developing digital competence of university teachers in the context of European integration] (Doctoral dissertation, Kyiv Capital University named after Borys Hrinchenko). Kyiv. [in Ukrainian]
4. Verkhovna Rada Ukrainy. (2019). *Zakon Ukrainy «Pro fakhovu peredvyshchu osvitu»* [Law of Ukraine “On Professional Pre-Higher Education”]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> [in Ukrainian]
5. Volodko, I. V. (2016). *Formuvannia informatsiino-komunikatsiinoi kompetentnosti maibutnykh fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia i sportu* [Formation of information and communication competence of future specialists in physical education and sports] (Candidate dissertation, National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov). Kyiv. [in Ukrainian]
6. Hulko, T., & Rybalko, L. (2023). *Profesiina pidhotovka maibutnykh fakhivtsiv fizychnoi kultury ta sportu v umovakh voiennoho stanu v Ukraini* [Professional training of future specialists in physical culture and sports under martial law in Ukraine]. *Psykhologohopedahohichni problemy suchasnoi shkoly*, 2(10), 20–27. [in Ukrainian]
7. Danylevych, M. V. (2018). *Teoretychni i metodychni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnykh fakhivtsiv z fizychnoho vykhovannia ta sportu do rekreatsiino-ozdorovchoi diialnosti* [Theoretical and methodological foundations of professional training of future specialists in physical education and sports for recreational and health activities] (Doctoral dissertation, Lviv State University of Physical Culture; National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov). Lviv–Kyiv. [in Ukrainian]
8. Zabiako, Yu. (2013). *Profesiina pidhotovka fakhivtsiv fizychnoi kultury ta sportu* [Professional training of specialists in physical culture and sports]. *Fizychnye vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi*, 2(22), 16–19. [in Ukrainian]
9. Korinska, O. O. (2025). *Formuvannia informatsiinoi kultury maibutnykh perekladachiv u protsesi fakhovoy pidhotovky v universytetakh* [Formation of information culture of future

- translators in the process of professional training at universities] (Doctoral dissertation, Luhansk National University named after Taras Shevchenko). Poltava. [in Ukrainian]
10. Krutsevych, T. Yu. (Ed.). (2008). *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia* [Theory and methodology of physical education] (Vol. 2). Kyiv: Olimpiiska literatura. [in Ukrainian]
 11. Lazorenko, S. A. (2021). *Teoriia i praktyka formuvannia informatsiino-tsyfrovoi kultury maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi kultury i sportu v umovakh zmishanoho navchannia* [Theory and practice of forming information-digital culture of future specialists in physical culture and sports in blended learning] (Doctoral dissertation, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko; Donbas State Pedagogical University). Sumy–Sloviansk. [in Ukrainian]
 12. Lystopad, N. L. (2024). *Pedahohichni umovy formuvannia tsyfrovoy kultury studentiv pedahohichnykh koledzhiv* [Pedagogical conditions for forming digital culture of students of pedagogical colleges] (Candidate dissertation, South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky). Odesa. [in Ukrainian]
 13. Matokhniuk, L. O. (2019). *Psykhohiia informatsiinoi kompetentnosti osobystosti (geneza ontolohichnoho rozvytku)* [Psychology of information competence of personality (genesis of ontological development)] (Doctoral dissertation, South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky). Odesa. [in Ukrainian]
 14. Ostapchuk, T. S. (2020). *Formuvannia informatsiinoi kompetentnosti maibutnikh inzheneriv u vyshchyykh viiskovykh navchalnykh zakladakh* [Formation of information competence of future engineers in higher military educational institutions] (Candidate dissertation, National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov; Pereiaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhorii Skovoroda). Kyiv–Pereiaslav. [in Ukrainian]
 15. Pakhomova, S. V. (2014). *Formuvannia informatsiino-komunikatsiinoi kompetentnosti studentiv tekhnichnoho koledzhu* [Formation of information and communication competence of technical college students] (Candidate dissertation, Institute of Higher Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine). Kyiv. [in Ukrainian]
 16. Plakhotniuk, H. M. (2018). *Formuvannia informatsiinoi kompetentnosti maibutnikh perekladachiv u fakhovii pidhotovtsi* [Formation of information competence of future translators in professional training] (Candidate dissertation, Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskyi). Vinnytsia. [in Ukrainian]
 17. Tsyhura, H. O. (2025). *Teoretychni y metodychni zasady formuvannia hotovnosti maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi kultury i sportu do osvithoi diialnosti dlia staloho rozvytku* [Theoretical and methodological foundations of forming readiness of future specialists in physical culture and sports for educational activities for sustainable development] (Doctoral dissertation, Chernihiv Collegium National University named after T. H. Shevchenko). Chernihiv. [in Ukrainian]
 18. Yaremaka, N. S. (2016). *Formuvannia informatsiinoi kompetentnosti maibutnikh menedzheriv industrii dozvillia u protsesi profesiinoi pidhotovky* [Formation of information competence of future leisure industry managers in the process of professional training] (Candidate dissertation, Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko). Poltava. [in Ukrainian]
 19. Ferrari, A. (2012). *Digital competence in practice: An analysis of frameworks*. European Commission: Joint Research Centre.
 20. OECD. (2023). *OECD Digital Education Outlook 2023: Towards an effective digital education ecosystem*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/c74f03de-en>
 21. UNESCO. (2022). *Artificial intelligence and digital transformation: Competencies for civil servants*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000383325/PDF/383325eng.pdf.multi>

22. UNESCO. (2024). *AI competency framework for students*